

CONFERENTIE OVER
KENNISPRODUCTIVITEIT

Leren is meer dan **opgeleid worden**

Het ontwikkelen van een krachtige leeromgeving in de concrete werkpraktijk. Daar gaat het om bij "kennisproductiviteit".

Een thema dat in de belangstelling staat bij afdelingen P&O van zorginstellingen. Op uitnodiging van de sectorfondsen AWOZ, AWOB en AWO luisterden vierhonderd belangstellenden op 20 januari in 't Spant in Bussum niet alleen naar theorieën over leren en concrete initiatieven, ze deden er in sommige workshops ook lijfelijke ervaring mee op.

Op gedragen toon luidde professor dr. Joseph Kessels het thema van de werkconferentie in. Op de achtergrond begeleid door de tonen van een muziekstuk van Ravel, hield Kessels een onderbouwd pleidooi voor "kennisproductiviteit". Naar zijn stellige overtuiging heeft het werken met opleidingsplannen z'n langste tijd gehad. Zeker als die plannen zijn gefocust op bijscholing en deskundigheidsbevordering door externe opleiders en instituten. Opleidingsplannen zouden veel meer moeten worden toegesneden op het opleiden, het leren in de concrete werksituatie van het personeel. Leren dus door te doen. Om dit "leren op de werkplek" succesvol te laten verlopen, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Deze zijn vastgelegd in een zogenoemd "corporate curriculum", ofwel "het leerplan voor de dagelijkse werkelijkheid". De werkomgeving moet als het ware ruimte bieden voor zeven zogenoemde "leerfuncties". Deze (r)evolutionaire benaderingswijze van leren zet wel het een en ander op

Kennisproductief babbelen

z'n kop, ook voor de sectorfondsen. Zij immers stellen voorwaarden aan de subsidiëring van opleidingsactiviteiten. Het accent voor subsidiëring lag aanvankelijk op het stimuleren van (vaak) externe cursussen en opleidingen. Dat maakte de afgelopen jaren plaats voor meer nadruk op de kwaliteit van het opleidingsbeleid. Een zorginstelling komt voor subsidie in aanmerking als zij over een coherent opleidingsbeleidsplan beschikt. Als het aan Kessels ligt, wordt de dagelijkse werkplek uitgeroepen tot "krachtige leeromgeving" en dienen de sectorfondsen daar hun opleidingsprioriteiten te leggen.

VOORWAARDEN VOOR WERKPLEKLEREN

Instellingen die de uitgangspunten van Kessels in de praktijk willen toepassen, dienen hiervoor op afdelingen randvoorwaarden te creëren. Ook moeten leidinggevendenden bereid zijn hun opvattingen over leren bij te stellen. Kessels hierover: 'Opleiden en leren moeten worden ingebed in het werk; bekwaamheid moet belangrijker worden gevonden dan leerstof; er moet aandacht en tijd zijn voor reflectie en leren; leidinggevendenden moeten deze nieuwe manier van leren mogelijk maken op hun afdeling en moeten deels de taak van opleiders op zich nemen en, last but not least, het werken moet worden gezien als een vorm van leren.

ONDERZOEK

Om kennisproductiviteit onderbouwd te kunnen introduceren binnen zorginstellingen, hebben medewerkers van de Universiteit van Leiden in opdracht van

de sectorfondsen recent een onderzoek afgerond naar de huidige leerpraktijk in zorginstellingen. Daarin hebben ze onder andere gezocht naar initiatieven die in het zorgveld plaatsvinden én die beantwoorden aan de voorwaarden die nodig zijn voor "leren op de werkplek". Tijdens een mondelinge toelichting gaf drs. Jaap van Lakerveld van het Platform Opleiding Onderwijs en Organisatie (PLATO) van de Leidse universiteit al aan dat het in de praktijk met name ontbreekt aan de leerfunctie "reflectieve vaardigheid". De sectorfondsen brengen over een aantal maanden een samenvatting van de onderzoeksresultaten uit.

TUSSEN DROOM EN DAAD...

Het valt nog te bezien of en in welke mate "kennisproductiviteit" een geschikt item is om integraal deel uit te maken van het opleidingsbeleid van instellingen. Sommige conferentiegangers lieten zich in de wandelgangen sceptisch uit over die door Kessels zo gepassioneerd bepleite "krachtige leeromgeving". 'Dat verhoudt zich in een aantal gevallen moeilijk tot de praktijk, bijvoorbeeld bij de verzorging van een doodzieke patiënt. Het is een gotspe als daar een krachtige leeromgeving zou moeten worden gecreëerd', merkte een bezoeker kritisch op. 'In zo'n situatie geldt alleen het recht op liefdevolle vakbekwaamheid.' Weer een ander merkte op dat werkdruk zich slecht verhoudt tot het creëren van een leeromgeving. 'We hebben nu al amper de tijd om stagiaires te begeleiden. We staan voor hoge productienormen. Bovendien kunnen vakvaardigheden het best worden geoefend in een ongevaarlijke, dus traditionele lessituatie.'